

העולם הזה 910
תאריך: 24.3.1955

לפני 25 שנה

החדש, גבעה 24 אינה עונה.
בשער הגלילון: הרעב לחופש! משה ואוריה ברכו, הנא-
בקים לאהבתם.

בגיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פרסמה כתבת-אופי ויצאת דופן, תחת הכותרת "בעלי מיטק קרמן" הכתבה תיארה את דיוקנו של מיטק קרמן, שנפל מזנבית צרור של מיקלען בגבול המצרי. הכתבה פרי עטת של לאה קרמן, רעייתו. סופר השבועון באירופה, עמוס קינן, הכיר במדורו "הסכין המשוטטת" כתבת-תיירות על לונדון, תחת הכותרת "על פרעושים ועל היילולה בלונדון". השער האחורי של השבועון הוקדש בשבוע זה לתמונות מתוך הסרט הישראלי

בן גוריון חוזר לשילטון * אגדת ה"שכמריסטים"

"בית התה של ירח אוגוסט" * שירי מולדת ספרדיים

הממשלה

החששות התאמה

"אין ספק כי המצב שנוצר היום הינו אידיאלי בשביל מפא"י ובשביל המדינה כולה", אמר פקיד בכיר במשרד ראש-הממשלה, 48 שעות לאחר שובו של דויד בן-גוריון לתפקיד שר-הביטחון. אולם ראש-הממשלה, משה שרת עצמו, לא ראה בשובו של בן-גוריון לממשלה כל התפתחות אידיאלית: הוא ידע כי במקום או במאוחר יתרוג האיש משדה בוקר מתחום תפקידו, ויתערב בעניינים לא לו. לכן הוא אפילו לא העלה על דעתו לבקש ממנו לחזור, לאחר התפטרות פיני חס לבון לתפקיד שר-הביטחון. כאשר נוכח משה שרת בישיבת צמרת מפא"י, בשומעו את יושב-ראש הכנסת, יוסף שפרינצק, מציע להחזיר את בן גוריון, הצעה שזכתה לתמיכתם הפעילה של מוכרי ההסתדרות מרכזי נמיר, * וגולדה מאירסון (מאיר), החווירו פניו של שרת כסיד. הרגיעה אותו גולדה מאירסון: "אם הניסיון יצליח ואתה תייווכח כי אפשר לשרת בממשלה אתה עם בן-גוריון, גם כשאינן הוא ראש-הממשלה, נעשה הסדר דומה גם לאחר הבחירות".

ניסיון קצר. שרת נרגע במיקצת. הוא שוכנע גם על-ידי נימוקיהם של יורשי החזרת בן-גוריון: שרת יקנה יציבות לממשלה ולמדינות-החוץ. בן גוריון יגדיל את הפרסטיז'ה של הממיר שלה והמפלגה. בשבועות הראשונים לכהונתו המחודשת של בן-גוריון דומה היה כי הניסיון הוכיח על הצלחה: שר-הביטחון עסק בענייני

* שחברת-הכנסת הנוכחית אורה נמיר היא אלמנתו.

מישרדו ובענייני בחירות, ולא התערב במעשיו של משה שרת. אולם ראש-הממ" שלה הזכיר הוסיף לחשוש כי מצב זה לא ימשך לאורך ימים.

החששות נתאמתו מייד לאחר תקרית עזה: בן-גוריון פתח בפעילות נמרצת, כיוס את הניספחים הצבאיים הורים, והתיר חיל לייצע לשרת כיצד לטפל בפרשה מני קודת-ראותה של מדינות-החוץ. כאשר סירב ראש-הממשלה לקבל את עצותיו של שר-הביטחון, פנה האחרון אל אנשי צמ"רת מפא"י, הפעיל אותם נגד שרת ואילץ אותו להיכנע.

אולם בן-גוריון לא הסתפק בנצחונו הראשון. הוא תבע ממש שרת שלא לערוך מישפט ביטחוני מסויים, העומד להתברר בקרוב. הפעם היתה עמדתו של שרת תקיפה יותר: אי העששתם של ה"עבריינים היתה עלולה להפעיל גורמים אקטיביסטים שונים במדינה.

העם

פולחן ללא דח

המועדון הקטן במרכזו של משק רמת-רחל מורכב משני חדרים. בחדר הראשון שולחן-עץ ארוך מכוסה במפה לבנה. בכל יום שיש מאיה המנורה של קבוצה של 15 צעירים וצעירות, העומדים בל-יגוע, בשורה ישרה, מאזינים לבריכת השבת. החלונות האטומים אינם מאפשרים לעור מד בחוץ להאזין לשירת התפילה ההררי שיה. בשבת בצהריים צועדת הקבוצה, לעבר חדר-האוכל, סועדת תוך שירה. אחר מתפורים החברים לחדריהם, מתייחדים שם בדממה.

מקורו של הפולחן הלא-דתי המזוה, שהכיל מזיגה של דממה ושימחה, שירה והתבודדות, היה בחוג לתניך שנוסד בי

חיפה על-ידי אילן כרוך, חניך בית-הספר הריאלי (20). במרכזו של החוג הבלתי-רגיל עמד מורה לתנ"ך, ד"ר יוסף שכי טר, שהטיף לחניכיו השקפת עולם חדשה, מבוססת לא מעט על רעיונות איסיים אוטופיסטיים.

עיקר תורתו של שכטר: לכל אחת מתופעות הבריאה יש משמעות פנימית, המתגלה בהי המציאות. למשל, למושג "יהי אור" מושג הבוקר, הזריחה, יש משמעות תדירה, המתחדשת בכל יום ומורר-גשת בעיקר לאדם החי בסביבה טבעית. על כן החיים היפים ביותר הם בחיק הטבע, בחוץ, תחת כיפת השמיים, לא בין החומות הצרות של בתי-העיר. הרי גשת הבוקר היא היסוד לחיי היום כולו. לכן צריכים הדוגלים בתורתו של שכטר לקיים בשעות הבוקר פולחן מסויים, שייבטא הרגשה זו. בעיקרו זה פולחן של טבילה, תפילה בוקר מיוחדת, פתיחת הלב עם פתיחת היום החדש.

כמו מזרז שתקנים.

זאת, מהוות שעות הערב את שעות הסתגרותה של האיטיות והתכנסותה בתוך עצמה. הרגשת הערב החוזרת מדי יום ביומו היא הרגשה של מעין התפלות פנימית — ממש כשם שהיום מתקפל ומפנה את מקומו ללילה, הרגשות אלה ואחרות, כגון הרגשת השבת והעבודה הן שמאפשרות לאדם לחיות את פני-מיותו העילאית, להזדהות עם הטבע, הרי בריאה.

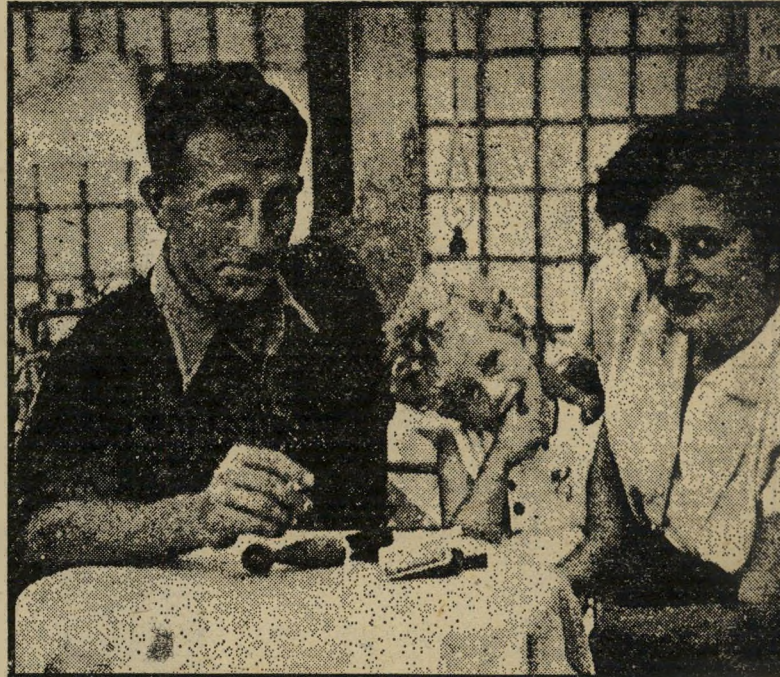
רעיונות אלה של שכטר דחו בני נוער רבים, שעמדו בשתי רגליהם על קרקע המציאות. אולם אחרים נמשכו אל התורה המקורית, החליטו להגשימה הלכה למעשה, בשם גרעין, יובל, הם עברו כמה שלבים של אירגון וגיבוש, תוך הסתיינות גות גמורה מכל המיפלגות והזרמים הקיימים.

לאחר סיימם את חוק לימודיהם בילו חברי הגרעין זמן מה בכחשרה, שם הצטרפו אליהם שתי בנות, אחר הם גוייסו לנח"ל כגרעין בלתי-תלוי, וקבעו את מקום הכשרתם במשקי-הספר הירושלמי, רמת-רחל. חברי רמת-רחל לא היו מרוי צים ביותר מאנשי הקבוצה המסוגרת, ש-סירבו לדבר על עצמם ולהתווכח על השקפותיהם. הם היוו מעין קיבוץ בתוך קיבוץ. חברי המשק טענו לעומתם בתר-עומת: "אומנם הם עובדים בחריצות ומשתדלים לעסוק בעבודה הקלאית-טבי עית, לא בשירותים. הם גם קוראים ומצי-טיינים ברמת ידיעות גבוהה. אבל ההס-תגרות שלהם פשוט מרגיזה. הם מסרבים להופיע להצגות סרטים, ישיבות והרצאות שנערכות במשק, אוסרים לבנות שלהם להתרועע עם חברינו. יתר על כן, בשעות הערב המוקדמות הם נעלמים בחדריהם, והחדרים הופכים דוממים כמו מינזר השת-קנים של לאטרון".

הסתגרות זו של גרעין, יובל, מבוססת על תקנונו, שנוסח בעזרת המדען הירי-שלמי ד"ר ישעיהו לייבוויץ, התקנון פו-תח בתיאור חיי השיעמום השוררים בעיר, ועובר להצעות מעשיות כיצד להפיג אותו. רק החיים בחיק הטבע יכולים לסלק את השיגרתיות המשעממת.

הכללים המעשיים של התקנון כוללים נוסף על הוראת ההסתגרות, גם איסור על ילכותים, סדר מפורט של עבודת יום ושעות שינה, שעות עבודה, ניקיון מופתי, סדר ושקט.

לאחר תום תקופת השירות בנח"ל יש בדעתם לצאת להתיישבות עצמאית, להשי-תקע במקום שבו יוכלו לנהוג כאוות-נפשם, מבלי שאיש יראה בהם יוצאי

היתה הכותרת שהוענקה לכתבתה של לאה קרמן, אלמנת מיטק קרמן, לוחם בן 38 שנפגע בצרור יריות של חיילים מצריים בגבול רצועת עזה, דמותו של מיטק היתה הירואית ויוצאת-דופן, בתצלום נראים מיטק ואשתו לאה ואחד מילדיהם.

דופן * הם מארגנים חברים חדשים, אך רוצים אך ורק באנשי אמונה, המסוגלים להבין את משמעותם העמוקה של החיים בחיק-הטבע.

תיאטרון

יש לנו תיש

"איפה התיש? הביאו אותו הנה!" קריאה זו לא יצאה מפיו של עובד בית-מיטבחים או רועה-צאן. היא באה מפיו של שחקן הבימה רפאל קלאצ'קו, דקות ספורות לפני התחלת ההצגה החדשה של התיאטרון, בית-התה של ירח אוגוסט. השחקן ההולך על ארבע בילה את ימי נעוריו בעיר קטן בשכונת שפירא התל-אביבית, הרועה הצעיר אף לא פילל שיבוא יום ואחד מחניכיו יעלה על הבמה לאור הזרקורים.

מאחר שקל יותר להבחין בכשרונותיו הדרמטיים של אדם מאשר להבחין בכשר-ונותיו של תיש, נבחר התיש בשל היותו חניני, דק גיורה וארוך זקן. **פורנוגרפיה וגיאוגרפיה.** עוד בצע-דיו הראשונים בהיכל-האמנות גילה ה-תיש, שכונה בשם דליה, חוסר-נימוס מוחי-לט. הוא הודחה לחלוטין עם דברי הגיבור הראשי של המחזה, סקיני — רפאל קלאצ'קו קין * שאומר כי פורנוגרפיה זו שאלה של גיאוגרפיה, והוא עשה את צרכיו בכל מקום, לעיני כל.

בבית-התה של ירח אוגוסט מופיע התיש פעמיים: בפעם הראשונה עליו לבי-סוע בגיפ, לכפר פיליפינו גידח טוביני ובפעם השנייה עליו לשתות מתוך קובעי-פלדה את הקוניאק תוצרת הכפר. כאן גילה את עצמו השחקן המקרין כעייקש. הוא סירב לעלות על הגיפ, וני-סה במקום זה לאכול את השטיה, העשוי ענפי-עץ, והפיל את קובעי-הפלדה, וסירב לשתות את המים — תחליף לקוניאק — מתוך הקובע. הוא שוכנע לעשות זאת רק לאחר ששמו המאלפים כמות קטנה של מלח.

לבסוף נשא עמלם של מאלפי התיש פרי הילולים: השבוע היה הוא כבר אחד השחקנים המעניינים ביותר במחזה, סחט מפיות הקהל צחוק רעם וחולל תשואות סוערות.

אנשים

● כשהפליא ירוחם כוהן, שלישי לשעבר של יגאל אלון את מאזיניו במר-עדון לילה ירושלמי בור שירים ספרדיים, נאנה דן בן-אמוי, ואמר: "חבל ש-העלייה השנייה באה מפולין ומרוסיה ולא מספרד. כי אז היינו שרים היום שירי מולדת ספרדיים במקום פולניים..."

● לא מעודדת היתה ראשית תפוצתו של הסופר ש"י עגנון בארצות-הברית. ספר של עגנון, שתורגם לאנגלית, נפוץ בארצות-הברית בתפוצה כוללת של 150 טפסים *.

* השכטריסטים עברו להתגורר מאור-חר יותר באחד ממצפורי הגליל. ** בגירסה הקולנועית, שיחק בתפקיד סקיני השחקן מארלון בראנדו. *** מאוחר יותר עלתה תפוצת ספרי עגנון, בעיקר לאחר שזכה בפרס נובל.